

Frank Lloyd Wright

2011 május 11. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Makovecz Imre, számos helyen nyilatkozott úgy, hogy az amerikai építészseni Wright az egyik példaképe. T?le kapta meg azokat az impulzusokat, amelyek hatással voltak a kés?bbi munkásságára, természetesen Antoni Gaudí, Medgyasszay, Lechner és Kós Károly mellett. Ismerjük meg együtt Frank Lloyd Wrightot!

A wales-i ?sökkel rendelkező Frank egy mezőgazdasági településen, *Richland Centerben*, Wisconsin államban született és erős unitárius és transzcendentális elvek szerint nevelkedett. Gyermekként sok időt töltött az anyjától kapott, *Friedrich Wilhelm August Fröbel* után elnevezett óvodai építőkockáival játszva (*Froebel blokkok*). Ezek különböző geometriai tömbökből álltak, amelyektől változatos kombinációkban lehetett összerakni háromdimenziós építményekhez. Wright önéletrajzában számol be ezeknek a gyakorlatoknak a hatásáról tervezési felfogására. Számos épülete éppen ezen geometriai tisztaság sugárzásáról nevezetes.

Wright iskolai neveltetését 1885-ben kezdte a *University of Wisconsin School for Engineering*-ben, ahol a *Phi Delta Theta* diákegyesületi tag is volt. Két évig esti tanfolyamra járt, közben *Allen Conover*-nél, egy helyi építész és kultúrmérnök professzornál inaskodott. 1887-ben diploma nélkül otthagyta az egyetemet, (bár Wright 1955-ben képzőművészeti díszdoktori címet kapott az egyetemtől) és Chicagóba költözött, ahol *Joseph Lyman Silsbee* építész cégébe lépett be. Egy éven belül otthagyta *Silsbee*-t, hogy az *Adler és Sullivan* céghez menjen. 1890-től kapta meg a cég összes lakóépületének tervezési feladatát. 1893-ban valószínűleg munkával kapcsolatos összetűzés miatt önállósította magát és Wright otthagyta *Adler és Sullivan*-t, hogy saját irodát nyisson egy chicagói külvárosban, az Illinois állambeli *Oak Parkban*. 1901-ig körülbelül ötven munkát fejezett be.

Wright magánélete színes volt, sokszor került az újságok címlapjára. Háromszor nősült. Harmadik feleségének neve *Olgivanna Hinzenberg* (szül. *Olgivanna Ivanovna Lazovich*), aki *G. I. Gurdjieff* tanítványa volt és aki a párt *Taliesinben* (ld. alább) meglátogatta. *Gurdjieff* és *Wright* találkozásával foglalkozik *Robert Lepage* a *The Geometry Of Miracles* c. munkájában.

Wright 1959. április 9-én halt meg, azután hogy fantasztikus számú jelentős munkát tervezett meg, köztük a

Guggenheim Múzeumot, amely épület 16 évig adott neki munkát (1943-1959) és amely talán legismertebb mesterműve. A művész 90 évesen maga vezette az építkezést. Az épület fehér spirálként emelkedik a levegőbe a *New York-i Fifth Avenue*-n lévő telken. Egyedi centrális geometriája lehetővé teszi, hogy a látogatók ideiglenes kiállításokat nézhessenek meg egy lassan emelkedő spirális feljáró két oldalán.

Sokan vélik úgy, hogy *Howard Roark* figurája, *Ayn Rand The Fountainhead* c. könyvében, legalább részben Frank Lloyd Wright-on alapul. Rand maga azonban ezt tagadja.

Fia, Frank Lloyd Wright Jr., Lloyd Wrightként szintén ismert építész.

1901 és 1911 között a lakóépületei *Prairie House*-nak nevezett épületek voltak (hosszú, alacsony épületek kislejtésű tetővel, világos kontúrokkal, zömök kéményekkel, túlnyúló tetőrészekkel és teraszokkal, közönséges természetes anyagok felhasználásával), amelyeket azért neveztek így, mert a tervek a Chicago körüli tájhoz illeszkedtek. Wright fontos szerepet játszott a lakásbelső „open plan” szerinti elképzelések megvalósításában, és lakóépületeinek belső tereinek kialakítását terve fontosabb részének érezte. Abban hitt, hogy minden tervének középpontjában az emberi(es)ségnek kell állnia.

Maga tervezte *Taliesin* nevű stúdiólakás komplexumát (a 6. századi walesi költő után, akinek a neve szó szerint „fénylő homlok”), amely 1911-ben épült *Spring Greenben, Wisconsinban*. A komplexum elegáns, alacsony, egyemeletes, *U-alakú szerkezet*, amelynek egyike oldala egy tóra néz, és a másik oldalon Wright stúdiója kapott helyet. A *Taliesin* kétszer égett le; most ott egy *Taliesin III* nevű épület áll. Az első tűz alkalmával hét ember halt meg, köztük Wright szeretője, *Mamah Borthwick*, és két gyermeke (*Edwin Cheney* nevű férjétől).

Ellátogatott *Japánba*, először 1905-ben, majd Európába 1909-ben, és irodát nyitott Tokióban 1915-ben. A harmincas években Wright megtervezte téli szállását Arizonában, ennek a neve *Taliesin West*; a „szállás”, mely Wright építészeinek többségéhez hasonlóan szervesen beolvad a környező tájba.

Tokióban tervezte a híres *Imperial Hotel*t, amely 1922-ben készült el az 1916-ban indult munkák után. 1923. szeptember 1-jén a modern idők egyik legnagyobb földrengése érte Tokiót és környékét. A nagy Kanto földrengés a földdel tette egyenlővé a várost, és a földrengés hatása nagy szökőárt (cunamit), romboló tornádókat és tűzvészt okozott. E szerencsétlenségben egy legenda született, miszerint Wright Imperial Hotelje volt az egyetlen nagy szerkezet, amely túlélte a földrengést, de ez messze esik a valóságtól. Wrightnak tulajdonítható a Broadacre City néven ismert külváros fejlesztési koncepció vagy számos rendkívül eredeti elgondolás. Az eszmét 1932-ben a *The Disappearing City* című könyvében fejtette ki, és az általa elképzelt jövőbeli városról egy igen nagyméretű (kb. 4x4 méteres) modellt mutatott be a következő években számos helyszínen. Élete végéig fejlesztette tovább ezt az elképzelését.

Szintén a harmincas években történt, hogy Wright az Usonian házakat megtervezte, amelyek lényegében munkás lakóházak voltak, egyszerre geometriára alapozva, mégis elegánsan és praktikusán megépítve. Ilyen terveket használt később, amikor megtervezte az első unitárius gyülekezeti helyét (*First Unitarian Meeting House*) Madisonban, Wisconsinban 1947 és 1950 között.

Fallingwater, Bear Run, Pennsylvania

Fallingwater, Frank Lloyd Wright leghíresebb munkája 1935-től épült 1939-ig. *E.J. Kaufmann*-nak készült *Bear Run*-ban, *Pennsylvania* államban, olyan tervezéssel, amelyben Wrightnak az volt a vágya, hogy a ház lakóit természeti környezetbe helyezze, ezért az épület alatt patak folyt keresztül. A szerkezet egy sor konzolos erkélyből és teraszokból állt, az összes függőleges tartó kerékkel készült, a vízszintesek betonból.

A ház 155 ezer dollárba került, ebből az építész 80 ezret kapott. *Kaufmann* saját mérnökei állították, hogy a ház nem elég biztonságos, és bár lehurrogták őket, később igazuk lett. A konzolok megereszkedtek később és az 1990-es évek vége felé acél oszlopokkal kellett a legalsó szint konzolait megerősíteni a statikai számítások befejezéséig. 2002 márciusában befejezték a legalsó teraszszint megerősítését.

A Kaufmann család utolsó tagja az államnak adományozta, így ma múzeumként üzemel.

Price Tower, Bartlesville, Oklahoma

Wright építészete a szerves építészet nevet kapta, amely olyan építészeti stílus, amely természetes módon alakul ki a környezetből, úgy, hogy az építész számára a legfontosabb a helyszín és az épület közötti kapcsolat vagy viszony.

Ebben nagyon erősen hatott rá *Gustav Stickley*, amerikai bútorgyártó és építész. Egyik munkája, a *Monona Terrace Madisonban*, Wisconsin államban, 1997-ben készült el az eredetileg javasolt helyszínen, Wright eredeti külső tervének felhasználásával, míg a belső terveket tanítványa, *Tony Puttnam* készítette. A Monona Terrace-t olyan vita kísérte, amely Wrightot saját élete konfliktusaira emlékeztette, mivel részben igen eredeti a kombinált belső és külső terv, és részben azért, mert az eltakar egy helyileg híres útmenti murális művet.

forrás: *Wikipédia*

Csépányi Balázs

Szerző a *Flag Polgári Magazin* főszerkesztője

DR. DRÁBIK JÁNOS

100 ÉVVEL TRIANON UTÁN

DVD A trianoni győzeletről tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló

